

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Quæstio V. De speciebus in particulari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

QUÆSTIO V.

De speciebus in particulari.

Incipiendum erit à speciebus intellectualibus, de quibus sit

DIFFICULTAS I.

An dentur species intellectuales & quomodo producantur.

Dari species intellectuales docuit uterque Suarez, Vasquez, Molina, Ariaga, oppositum tenent aliqui & ex antiquioribus & ex recentioribus, quibus ex parte consentit Oviedo hic pun. 3. num. 6.

Dari species intellectuales:

PROBARI solet primo Auctoritate Aristotelis, qui de anima textu 2. intelligere inquit, est quoddam pati. Similia habet textu 3. & 17. Secundo, item de anima textu 37. ait animam intelligendo, omnia fieri.

RESPONDETUR. Salvati hæc posse, ratione speciei expressæ, quæ non solum petit produci ab intellectu, sed etiam in illo tanquam in connaturali subiecto recipi, sicque omnia per eandem. Et licet Augustinus lib. de Trinitate cap. 2. dicat, tardi ingenii esse de speciebus dubitare, id etiam explicari posset de speciebus intelligibilibus expressis.

PROBARI solet secundo. Quia intellectus est de se indifferens, ad hoc vel illud cogitandum. Ergo debet determinari per aliquid, & hoc est species intelligibilis.

RESPONDETUR. Falsum esse, quod officium specierum sit determinare, cum ipsæ indigeant determinari, diceret aliquis, etiam ulterius

PROBARI solet tertio. Quia illud quod complet intellectum in ordine ad agendum, debet esse talis naturæ, ut postea cum intellectu effectivè concurrere possit ad intelligendum. Jam autem phantasma, utpote materiale, non potest concurrere ad effectiorem intellectiōis spiritualis.

RESPONDETUR. Incertum imprimis esse, an ipsamet species spirituales concurrent effectivè ad cognitionem, posito autem hoc concursu, adhuc dici posset elevari phantasma materiale, sicut per oppositos ad productionem speciei impressæ spiritualis, ita per hos ad producendum immediatè ipsam speciem expressam spiritualement. *Circa hanc difficultatem*

ASSERO primo. *Dari species impressas intellectuales relictas ex cognitionibus transactis,*

RATIO est; Quia recordamur nos vel hoc vel illud cogitasse, sed hoc non est ratione præsen-

tis cognitionis de illis objectis, nemo enim præsentium recordatur. Ergo recordatio illa referri debet in speciem impressam, in quid enim aliud? non enim referri potest in phantasma materiale, quia illud hoc solum attingit, quod præconceptum est sensibus, jam autem intellectio non est præconcepta sensibus.

ASSERO secundo. *Dari species impressas intellectuales, in ordine ad objecta sensibus non perceptibilia.*

RATIO est; Quia cognitio talium objectorum nullo modo referri potest in phantasmata materialia, hæc enim utpote improporcionata, non possunt principiare notitiam spiritualement, sicut phantasma rosæ; non principiat notitiam lili, non etiam notitia illa potest referri in ipsamet intellectum, quia etiam aliorum objectorum cognitio, non in solum intellectum referatur, & si intellectus respectu objectorum sensu perceptibilem, non est completum principium; non erit etiam completum, respectu spiritualium, quæ saltem ab homine difficiliter noscuntur. Experimur etiam in nobis difficultatem noscendi ea, quorum non est præhabita à nobis species saltem materialis, quam difficultatem non sentiremus, si intellectus esset sibi completum principium intelligendi.

DICES: Si essent necessariae species intellectuales ad cognoscenda objecta sensibus percepta, ideo essent necessariae, quia intellectus, se solo, non esset completus ad eliciendos illos actus, sed hoc non probat necessarias esse species intellectuales. *Quod ipsum probatur:*

Intellectus agens, se solo non est completa per nos potentia, ad producendam spiritualement speciem impressam, & tamen in ordine ad hoc, non completur alia spirituali specie, sed solum phantasmate materiali. Ergo etiam ad producendam intellectiōem spiritualement, compleri potest, solo phantasmate materiali, neque enim minus potest spiritualis illa qualitas, quàm intellectiō.

RESPONDEBIS primo: Elevari phantasma materiale ad productionem speciei impressæ spiritualis.

CONTRA. Cur non elevabitur etiam ad producendam cognitionem.

RESPONDEBIS secundo: Determinativum ad formandam speciem spiritualement debet esse nonnisi in genere causæ objectivæ & directivæ, ea autè, quæ habent se per modum causæ nonnisi directivæ, possunt esse inferioris ordinis; bono etiam artifici, etiam vile exemplar, potest esse directio, & occasio operis longè nobilioris. At vero completio ad formandas intellectiōes, cum sit in genere causæ efficientis & tanquam comprincipii, debet esse quid spirituale.

CONTRA est: Sufficit ut in ordine ad formandam speciem impressam, compleatur intellectus, nonnisi directivè. Ergo complementum

† (Y) simile

simile sufficiet, ad formandam speciem expressam.

RESPONDEBIS tertio, quod phantasma materiale, non recipiatur immediatè in anima, sed in organo, in quo phantasias cudit anima. *Addit* recentior Suarez, quòd scilicet phantasma, non sit præsens intellectui, sed soli phantasie quæ distinguitur realiter ab anima, ergo debent dari aliæ species, per quas objecta, continuantur intimè præsentia.

CONTRA. Tum quia quamvis distinguatur realiter phantasia ab intellectu agente, & quamvis species materialis, recipiatur in phantasia, nihilominus sufficienter determinat intellectui agentem, ad productionem speciei impressæ. Ergo determinare poterit vel complere, ad productionem speciei expressæ. Tum quia falsa est doctrina, distingui has potentias realiter, nulla enim potentia animæ, distinguitur realiter ab anima rationali, licet organum distinguatur. Tum quia, quod addit idem recentior, urgendo quòd sicut voluntas spiritualis non potest determinari à cognitione materiali, ita nec posse determinari à phantasmate materiali intellectum, quod inquam addit, non convincit: Quia sicut non obstante antecedente potest determinare phantasma materiale ad speciem impressam spirituales, cur non poterit etiam ad expressam. *Hoc tamen etiam argumento perpenso:*

ASSERO tertio, non posse sine censura & temeritate doceri, quod non dentur ullæ species impressæ intellectuales, tum quia quamvis non appareret illarum tanta necessitas, tunc cum actu percipitur sensibiliter objectum, presumendum tamen est, etiam tunc, non sine speciebus spiritualibus objectum illud cognosci, idque ex eo, quia aliàs objecta, noscuntur ab intellectu mediis speciebus, natura autem, sicut non deficit in necessariis, ita æquabilem modum agendi retinet, nisi oppositum experientia, vel ratio ostendat positiva, paritas autem adlata, stat in principio negativo, unde & ex eodem fundamento, solvenda erit.

Tum quia si arguens concedat, quòd dum actu sensu percipitur objectum, fabricet tamen sibi sensus internus speciem materialem, tenebit contra arguentem paritas; Non sufficit species sensus externi, sed aliam sibi fabricabit intellectus internus, ergo & aliam sibi fabricabit intellectus agens: Tum quia intellectus nescit universalis & absentia, ad quæ species materialis, sufficere non potest, de qua ratione consule Mast. D. 6. Anim. n. 66.

De fabricatione speciei spiritualis.

QUÆRES: An phantasma materiale concurrat effectivè ad productionem speciei spiritualis.

ASSERO primo, cum duplex cogitari possit phantasma materiale scilicet impressum & expressum,

probabile est quod solum expressum concurrat ad productionem speciei spiritualis.

RATIO est, quia ex una parte non est ratio cur uni potius quam alteri, tribuatur vis illa concurrendi, & ex altera parte, abundè explet suum officium phantasma impressum, si producat phantasma expressum, ad hoc enim primario ordinatur, cumque ipsum phantasma expressum, sit magis simile objecto, utpote formalis illius similitudo, congruum est, ut objectum, quod etiam suo modo concurrere debet in aliquo sui, quàm maxime sibi simili, potius concurrat per phantasma expressum.

ASSERO secundò. *Nullum esse fundamentum tribuendi, quod phantasma materiale effectivè producat speciem spirituales.* Ratio est, quia ex una parte nullum est hujus fundamentum, ex altera parte, si nihil obstat, rei materiali, non debet tribui vis efficiendi spiritualia, utpote, gradu, se excedentia. Oppositam sententiam tueretur recentior Suarez, cum quo

DICES primo; Phantasma est vicarium objecti, & illius supplet concursum, quem objectum per se, non potest præstare, sed objectum concurrat effectivè ad sui speciem; Ergo & ejus vicarium phantasma, concurrat effectivè.

RESPONDETUR. Quod objectum concurrat effectivè ad sui speciem proportionatum. Jam autem res materialis non habet proportionem cum specie spirituali.

DICES secundò, Sensatio externa, effectivè concurrat ad speciem sensus interni. Ergo & sensatio interna, concurrat effectivè ad speciem impressam spirituales.

RESPONDETUR. Quidquid sit de antecedenti, negando consequentiam, quia si sensatio externa materialis, concurrat ad phantasma materiale, non concurrat ad aliquid quod excedet se gradu, & tamen hoc absurdum sequeretur, si materiale phantasma effectivè concurreret ad speciem impressam spirituales.

DICES tertio, cum eodem. Phantasma communicat representationem speciei intelligibili, & non apparet aliud genus, in quo id præstet, non enim id præstet in genere causæ materialis, quia nec recipit illam qualitatem spirituales nec ab illa recipitur; nec in genere causæ formalis extrinsecæ, non enim illam specificat, sed id facit objectum, non etiam in genere causæ finalis, quia species intelligibilis, non habet pro fine, phantasma materiale.

RESPONDETUR. Infra esse adferendum modum, quo communicet phantasma materiale, representationem speciei impressæ.

ASSERO tertio; *Concursum qui est phantasmatum materialis ad speciem spirituales, esse in genere causæ formalis extrinsecæ consumilem ei, quo prototypon respiciens pictor, aut alius artifex, nobilius aliquid postea efformat, sic proposito phantasmate expresso materiali, movetur intellectus agens,*

agens, ad eudendam speciem impressam, quā postea posita, intellectus patiens, efformat speciem spiritualement expressam, consimilem phantasmato expresso materiali. Porro quando dico exemplariter determinari, à phantasmate materiali expresso, intellectu agentem, non est necessitas imaginari, quod prius dignoscatur illud exemplar, & ex illo ignito, procedatur ad formandum illi simile exemplar spirituale, si enim hoc verum esset, sequeretur dari prius cognitionem, ante cognitionem, quod ipsum probatur: Quia ante efformationem speciei impressae similem phantasmato expresso, daretur cognitio phantasmatis, quae ipsa, ex generali conditione cognitionis, exprimentis id, quod cognoscit exprimeret illud phantasma, adeoque daretur cognitio ante cognitionem. In isto ergo sensu, exemplariter concurrir, quia scilicet posito illo phantasmate expresso materiali, convertit se anima ad fabricandam speciem spiritualement impressam, & postea expressam; quae species spiritualis, cum id spiritualiter repraesentet, quod repraesentat species expressa materialis, & cum ex altera parte, producta specie expressa materiali, appetat anima, appetitu innato, consimilem habere speciem impressam spiritualement, fit ut dicatur species materialis, per modum exemplaris, concurrere ad productionem speciei spiritualis.

RATIO asserti. Quia species materialis non concurrir, ut dictum, effectivè, nec apparet in quo alio genere concurrere possit, quam dicto modo, parum autem intererit, siue dicas, quod concurrat per modum determinantis, aut per modum complementis, modo teneatur, quod concurrat per modum causae formalis extrinsecae. Quia autem teneret quod concurrat non nisi per modum merè conditionis, non abs re diceret, aegrè enim regula, discernendi haec duo, nempe conditionem praequisitam, & genus causae formalis extrinsecè determinativae, tradi potest.

CONFIRMATUR utrumque assertum rationibus, quas adducit Suarez & alii quasque solvere conatus est Suarez recentior.

RATIO prima. Omnis potentia non cognoscitiva, est completa in ordine ad suos actus, intellectus est potentia agens non cognoscitiva. Ergo solus & non cum comprincipio, quod sit phantasma materiale, producat intellectiorem.

RESPONDET Recentior Suarez. Potentia non cognoscitiva, quae est effectrix imaginum non est completum illarum principium, jam autem intellectus agens est potentia productiva imaginum.

CONTRA est. Nego quod potentia etiam effectrix imaginum, si non est cognoscitiva, non possit esse completum principium, cum non sit major ratio de aliis non cognoscitivis. Dein-

de species impressa non est imago formaliter sed causaliter, habetque se ita, ac id, quod non est formaliter imago. Ergo & potentia speciei impressae formatrix non cognoscitiva, habet se, ac ea, quae non est effectrix imaginum formaliter. Denique voluntatis actus imperans aliquam intellectiorem, est causa intellectiorem, adeoque imaginis, & tamen respectu illius volitionis, voluntas est principium completum. Ergo & intellectus, qui est causa ejus, quod est causa imaginis, erit potentia completa.

RATIO secunda. Propter concursum speciei materialis, una cum intellectu spirituali, ad ponendam speciem, sequi deberet speciem non esse spiritualement, eo quod effectus sequatur debiliorem partem.

RESPONDET idem. Verum id esse, quando comprincipium ignobilius, non elevatur à digniori.

CONTRA est. Quia nullum est fundamentum huius ipsius elevationis, praecipue ad ponendum à materiali idque viribus naturae, aliquod ens spirituale, non estque ratio, cur potius phantasma materiale sequi debeat conditionem elevabilium naturaliter, & non conditionem inelevabilium naturaliter.

DIFFICULTAS II.

De speciebus sensus interni.

ASSERO primò. Dari species in sensu interno relictas, ex actionibus praeteritis, sensus interni.

RATIO est. Quia non positus illis speciebus relictis à sensatione interna transacta, non daretur memoria transactae sensationis, quam negare, arbitrarium esset, sicut & negare ipsam sensationem internam.

ASSERO secundò. Dari in sensu interno species sensuum externorum.

RATIO est. Quia sensus internus non posito objecto, nec posita ejus externa sensatione, nihilominus percipit objectum; & ita in somnis imaginamur hos manducare, bibere, &c. quae omnia non apparet qui salvarentur, non positus praedictis speciebus.

ASSERO tertio. Non esse ita certum, quod ut sensus internus cognoscat sensationes externas quae actu exercentur, quod inquam in ordine ad hoc indigeat speciebus. Est assertum quod docet Oviedo hic punct. 2. num. 1.

RATIO. Quia praesentia objecti sensibilis, vinoque illius per speciem impressam & expressam eum noscente non apparet cur non

† (Y) 2 sit

fit sufficiens ad principiandam à sensu interno, sensationem internam.

ASSERO quartò. *Supposito quod possit sensus internus reflectere se sensatio interna dum actu exercetur, posset cognosci, alia sensatione interna, reflexa, sine ulla specie impressa.*

RATIO. Quia species sunt inventæ & provi-
sæ à natura, non nisi ad cognoscenda objecta
dispositæ & improporcionata, sed sensatio interna,
nec est disposita, nec improporcionata. Ergo be-
nè nosci poterit, sine ulla specie impressa.

DICES. Saltem divinitus potest separari sen-
satio interna, & non esse præsens sensui interno,
hoc autem sufficiens est fundamentum, ut
cognoscatur, non nisi media specie.

RESPONDETUR. Tunc id quod est dispositum,
licet etiam possit non esse dispositum, indiget spe-
ciebus, quando naturaliter, potest fieri dispo-
situm; & ita angelus A cognoscit angelum B per
distinctam speciem, quia angelus B etiam natu-
raliter, potest esse dispositus. Quia autem sen-
satio interna, non potest esse naturaliter disposita,
fit ut natura, quæ non nisi naturalia providet,
non debuerit providere de specie impressa su-
peraddita. Deinde quamvis Deus possit se non
repræsentare creaturæ, nihilominus dum se re-
præsentare vult, non facit hoc media specie im-
pressa, licet alias per species saltem abstractivas
cognoscatur, ita etiam, licet disposita sensatio in-
terna, non possit cognosci nisi per speciem, dum
tamen non est disposita, sine specie nosci pote-
rit.

DISCURRI hic posset: Cur quando est actu
sensatio interna, & producit sui speciem, se
transacta mansuram, cur inquam illa species,
cum sit agens necessarium, non repræsentet il-
lam ut præteritam. De quo vide citatum
Oviedo à num. 4. circa quod dici potest spe-
ciem non ita esse agens necessarium, ut hoc
ipso quia ponatur, elici debeat cognitio, ad
quam eliciendam provisæ est à natura, alias
omnia simul cognosceremus, sed hoc sensu
agens est necessarium, quia scilicet positus omni-
bus prærequisitis, non potest non agere, inter
quæ prærequisita est, ne sit nimia in hæsiō huic
potius objecto, ut adsit excitatio speciei &c. &c.

ASSERO quintò: *Sensationes externas non re-
linquere in sensibus externis species.*

RATIO. Quia sensus externus non meminit.

DIFFICULTAS III.

De speciebus sensuum externorum.

ASSERO primò: *Dari species visibiles, unde*
& Aristoteles lib. 2. de sensu docet visio-
nem fieri, non extramittendo aliquid ex ocu-
lo ad objectum, sed potiùs suscipiendo aliquid

intus ab objecto, quod non aliud potest esse,
nisi species. *Accedendum est ad rationes af-
ferri.*

RATIO prima est: Quæ solet defumi ex Ari-
stotele, qui docet sensum moveri ab objecto;
jam autem movens & motum debent simul
esse, & quia visum objectum semper est distans
à potentia, debet per aliquid aliud à se distin-
ctum uniri potentia, hoc autem nihil aliud
est, nisi vicarium aliquod objecti, adeoque
species.

Neque valet si dicas: Sufficere, quod objectum
sit intra sphaeram potentia, quia etiam intra
sphaeram potentia positum objectum, cum po-
tentiam moveat, debet agere in potentiam, vel
igitur agat, in medium vel non, si agat in me-
dium, agere aliter non poterit, nisi transmis-
sione specierum, si non agat in medium. Er-
go agere potest indistans, non agendo per
medium.

RESPONDERI posset: Quod scilicet movens
terminativè & motum, non debeant esse simul;
Hinc etiam cognitio sensitiva interna, itemque
intellectiva, ad quamcunque distantiam
percipit objectum, quod non posset fie-
ri, si movent terminativè, indigeret certo spa-
tio.

RATIO secunda est: Quam proponit Ovie-
do. Lux & color in distantia proportionata
videntur; Ergo color & lux concurrunt ad vi-
sionem, alias in quacunque distantia, imò
etiam si non existerent, posset videri objectum,
sed non concurrunt immediatè per se. Ergo
medio alio effectù, hoc est speciebus.

RESPONDERI potest: Ne ad quamcunque
distantiam extendatur visiva, rejici id posset, in
determinationem ipsiusmet potentia; & sicut
quod objectum ad tantam distantiam projiciat
species, refertur id in determinatam virtutem
potentia, nec inde sequetur, posse objectum ab-
sens videri, ita nec in præsentia sequetur, & sicut
ex eo, quia objectum producit species, non se-
quitur, quod etiam non existente objecto, pro-
ducantur, ita nec sequetur, quod non existens
videri possit, casu, si videatur sine specie-
bus.

RATIO tertia ejusdem est. Si inter visibile
& oculum, interponatur aliquod opacum, non
fit visio, quod non in aliam causam referri pot-
est, quàm quia corpus opacum, non est me-
dium apium, per quod diffundatur spe-
cies.

RESPONDETUR. Quæ ratio dabitur, cur
tunc non transmittantur species, eadem mi-
litabit cur non videatur, & si recurre-
tur ad hoc, quod necessarium sit medium
aptum, idem in præsentia etiam oppositi di-
cent. *Hinc aliter*

PRO-

PROBATUR assertum experientii. Quia si non daretur species, nulla potest ostendi causa cur unus flos, multiplex appareat in inspiciliis multangularibus, non enim tunc multiplicaretur ipsum objectum. Ergo multiplicari debet aliquid illius, hoc est dicta specie, & rursus non posset ratio reddi, cur in speculo res videatur, præcipue si à tergo videntis, ponatur visibile. Item cur si duo speculum teneant, sinistrum videbitur dextrum, & dextrum sinistrum. Ex certa item appensione oculi facta digito, videatur plures candelæ & quæ omnia salvari non possent, non concessis speciebus.

Noto primo, species visibiles in instanti diffundi.

RATIO. Ipsamet experientia, diffundi etiam nonnisi per lineam rectam, hinc objectum à tergo positum, nemo videt, nisi reflectantur species ab aliquo diaphano, quamvis autem per rectam lineam emittantur, emittuntur in spheram, quia aliàs non ab omni parte videretur objectum.

Noto secundo, species visibiles si sint heterogencorum objectorum, & ipsas esse heterogencas, nec secum continuari.

RATIO. Quia unumquodque objectum, est principium qualitatis vicariæ, adeoque sibi proportionatæ, hinc si objecta sint diversa, etiam species erunt diversæ, unde etiam videmus, quod species nigri, non projiciantur ab albo, si autem hæ species sunt diversæ rationis, continuari secum non possunt, nam continuorum extrema, debent esse unum.

Noto tertio, partes specierum nonnisi partes objecti, & totam speciem, totum objectum repræsentare.

RATIO. Quia si pars repræsentaret totum objectum, is qui videt partem maris, videret totum mare. Deinde si pars speciei repræsentaret totum objectum, pars speciei, deberet causari à toto objecto, denique nulla est necessitas & fundamentum, tribuendi omnibus partibus, vim causandi, quamcumque partem speciei.

DICES PRIMÒ; Si non causantur partes speciei à toto objecto, non esset ratio, cur ex quacunque parte, totum objectum videatur.

RESPONDETUR. Id inde fieri, quia illa species, in spheram projiciuntur, & cum non sint quantæ, sed de genere qualitatum, penetrant se, & compatiuntur in eodem loco.

DICES SECUNDÒ. Si unamquamque partem speciei non producit totum objectum, nulla poterit assignari ratio, cur una arbor à longè videri non possit, si autem sint plures & conficiant sylvam videri possunt, saltem confusè.

RESPONDETUR. Non debere id rejici in hoc, quod speciem unius arboris, tota sylva producat, aliàs ut bene ostendit Ariaga & Oviedo, distinctius videretur unus homo dissitus, propter accessum plurium, eò quod species illius

plures & fortiores causas habeat, quàm si unus homo sui speciem producat, sed rejici id debet in hoc principium, quia deficiente numero plurium specierum, una aliqua, non est sufficiens, ad immutandam potentiam.

DICES TERTIO. Totus Sol producit unamquamque partem lucis, & totam lucem. Ergo & objectum totum, producet unamquamque partem speciei.

RESPONDETUR. Antecedens dubium esse, cur ad eum modum, quo partem quantitatis, nonnisi pars materiæ producit, pars etiam Solis, non producet nisi partem lucis.

ASSERO SECUNDÒ. *Dari species auditus.* Experientias quas adfert Ariaga, solvit bene Oviedo, aliquas hic attingemus.

RATIO prima adferri solet. Echo, & unius vocis, ab omnibus perceptio, in aliud principium referri non potest, nisi in species.

RESPONDERI posset: Hæc omnia referri posse in sonum, qui propagatur, eodem modo, quo species.

RATIO secunda. Dantur species visibiles. Ergo dantur & auditiles.

RESPONDERI potest. Disparitatem esse: Quia coloratum lucidum, non potest produci in aère, & tamen videtur coloratum lucidum etiam distans. Ergo unio illius cum potentia, non poterit in aliud rejici, quàm in species intermedias, jam autem potest in medio produci sonus, non productis speciebus, & devolvi usque ad sensorium.

RATIO tertia est, qua utitur recentior Suarez; Quia scilicet auditus percipit sonum esse distantem, cujus distantia perceptio, non potest referri nisi in speciem, nam sonus proximus & immediate causatus, non potest repræsentare sonum remotum, aliàs frigus proximum sentiremus ut distans.

RESPONDERI potest: Sicut recentior Suarez docet, mediis speciebus ideo cognosci sonum distantem, quia scilicet intensæ, in propinquiori, remissæ, in remotiore parte medii, productæ sunt species. Ita quia in propinquioribus sonoro partibus, fortior est productus sonus, remissior in remotioribus, fit, ut remotus sonus sentiantur.

Neque valet, si dicas: Quod si quis proximè insuset, leviter sonus tunc producit, & tamen non auditur esse remotus. Ergo rejici non debet in debilitatem soni, quod dignoscatur in loco dissito, sonus productus, non inquam valet; quia quæcumque ratio dabitur, cur species à susurante producta, non faciunt audiri sonum dissitum, idem nos dicemus de sono, sicut ergo rejicietur id in hoc, quia in anterioribus & anterioribus partibus medii, non erant productæ illæ species, quæ tamen contulissent ad principiandam de se sensationem, ita & nos dicemus, non esse pro-

† (Y) 3 ductum

ductum sonum in anterioribus partibus, quæ & contulissent ad principiandam sensationem, & simul habuissent vim, principiandi dignoscen-
tiam, remoti sonori. *Hinc aliter*

PROBATUR assertum. Quia universaliter Aristoteles 2. de Anima textu 67. & infra text. 25. docet, sentire esse quoddam pati, alteratque ab objecto, quod ipsum alterari quod proveniat à speciebus, colligitur ex textu 121. & 138. ubi docetur, sonum, esse susceptivum formarum sine materia, quo nomine venire solent species intentionales. Deinde duo sunt principia ex quibus indagatur positio specierum.

Primo, distantia objecti, secundo impropor-
tio, & quamvis in gustu & tactu non possit sensatio fieri sine præsentia objecti, nam objectum gustus ob suam crassitiem, non potest immutare sensum intentionaliter, nisi immutet & realiter ut inquit recentior Suarez, titulo tamen impropor-
tionis, probabiliter in aliis etiam sensibus, adeoque principaliter in auditu, dari debent species. Hinc etiam quia odorabile in internas partes olfactivæ, se insinuat, & non in solam superficiem, ad quam solam pervenire potest aer, tribuendæ sunt etiam olfactui species. Gustatio etiam non fit in solis extremis partibus, ad quas tamen solas, advolvit se cibus. Deinde contactus non fit secundum solas extimas partes, sed etiam secundum intimas, cum etiam in illis sentiat dolor.

DICES. Species audibiles, nec possunt in instanti produci, nec in tempore, non in tempore, quia non habent contrarium, non in instanti, quia de facto experimur citius ad oculus deferri species visus, quam audiat sonorum, si sit remotionem.

RESPONDETUR. Produci in tempore species audibiles, non ex eo, quod habeant contrarium, sed quia talis est illarum natura à posteriori per experientiam cognita.

Vel certe quia sonus accedit per motum localem successivum, hinc fit, ut successivè etiam species producantur, *Hinc*

ASSERO tertio: Probabile esse ex dictis de auditu, quod reliqui etiam sensus habeant species, licet id præ reliquis sensibus de auditu verificetur propter sensum Auctorum recentiorum, qui præ reliquis tribuunt species auditui, quantumvis negando eandem gustui, tactui, odoratu, &c.

RATIO. Quia etiam illorum sensuum objecta, ut se insinuant intimis sensorii partibus, sunt improporcionata, cum tamen per experientiam se insinuant. Ergo hæc improporcionio, tollenda per species.

QUÆRES: An sint objectum sensuum species, an verò ipsummet objectum?

ASSERO primo: Non solum objectum ut est secundum se, sensibus externis attingi.

RATIO. Quia si solum secundum se attinge-

retur objectum, cum diversitas tanta appareat in cognitione objectorum, ut cum unum objectum, appareat multiplex, deberet objectum in seipso, totam illam diversitatem continere, siquidem tu dicis objectum attingi, ut est secundum se, sed secundum se non continet tot diversitates. Ergo non solum secundum se, sensibus externis attingitur.

ASSERO secundo: Solas species non esse objectum sensuum.

RATIO. Tum quia species non sunt nisi similitudines objecti virtuales, in speculo autem non videtur id, quod est virtualiter facies, sed lineamenta formalia speciei. Tum quia species spirituales intellectuales non intelliguntur ut Quod, quando intelligitur ipsum objectum. Ergo nec species sensuum externorum. Tum quia id solum videtur, quod est lucidum coloratum, species autem non sunt lucidæ, coloratæ, sic lucens lignum non producit, & tamen producit sui speciem, nec color colorem; hisque rationibus pro asserto, utitur recentior Suarez. Tum quia ut urget Arriaga, species sunt ejus naturæ, ut qualibet pars representet totum objectum. Ergo si ipsæ species videntur in unaquaque parte, videbitur totum objectum, quod est contra manifestam experientiam.

Quod ulterius huic fundamento innititur. Quia scilicet sicut objectum in se est tale, ut una pars non sit ibi, ubi est alia, fit ut non in qualibet parte totum videatur objectum, totum autem in omni parte videri deberet, siquidem species omnes se penetrant & tu dicis illas videri, non verò objectum. Tum quia si ipsæ species videntur, tunc diffusæ ab objecto, species v. g. nigri, & receptæ in aëre, deberent aërem facere nigrum, siquidem tu species illas dicis videri, quod autem videtur nigrum v. g. est. Neque valet si dicas ex eo quod sint magis intentionales non posse colorare, saltem enim tantillum colorare deberent, imò cum non appareant minus coloratæ, quam ipsum objectum, non est ratio, cur ipsæ colorare non deberent, atque colorat objectum.

ASSERO tertio: Id quod attingunt sensus, est objectum, speciebus representatum.

RATIO asserti est: Quia non ipsæ species videntur ut probatum asserto secundo, non etiam ipsum objectum in se, ut probatum asserto primo. Ergo videri debet objectum speciebus representatum; quid enim aliud videretur?

DICES primo: Pone cubiculum clausum, obscurum, pone vitrum intromissivum specierum, subde chartam, tunc exprimentur objecta foris existentia, sed tunc non videntur objecta, quia in illo clauso cubiculo non sunt. Ergo videntur species.

RESPON-

RESPONDETUR. Illic esse objecta, non secundum se, sed prout representata, in aliis etiam instantiis, hoc solum ostenditur, quod corpus reflectens variet visionem, ad illamque conferat, licet non species sed objectum videatur: hinc etiam in illa charta, est reflexio specierum, quæ reflectæ, sunt talis naturæ, ut in illo loco representent objectum, unde reflectuntur.

DICES 2. Species sunt in aëre, nec sunt in alio medio reflectente eadem v. g. in charta, hinc mota charta, immotæ sunt species. Ergo non est illic reflexio specierum conducentium ad visionem ipsiusmet objecti; consequenter non ipsum objectum sed species videbuntur.

RESPONDETUR. Hanc difficultatem esse communem. Certè enim mota charta movetur aër, & tamen immotæ manent species,

quæ de subiecto in subiectum non possunt transire; Consequenter debet tunc poni nova propagatio specierum, licet à nobis non distingat, quod etiam à nobis conceditur; Sed inde non sequetur, objectum representatum non videri.

DICES 3. Reflexio fit per lineam rectam, & tamen tunc à quacunque parte videtur objectum.

RESPONDETUR. Fieri reflexionem etiam per lineam sphaeram referendo id in naturam refringendarum specierum, ita ut quædam quidem reflexio, fiat per lineam rectam ut cum reflectitur calor, aliquando autem fit reflexio quæ sequitur meram conditionem specierum, diffundendo se in sphaeram, sicut in sphaeram diffundunt se species.

Ethæc de Anima aliisq; Materiis, A. M. D. G. dicta sunt.

B. M.

